

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
філософського факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 30
серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри доц. Шипунов Г.В.

**Силабус з навчальної дисципліни
«Моделі громадянського суспільства»,**

**що викладається в межах ОПП «Політологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»**

Львів – 2021

Назва дисципліни	Моделі громадянського суспільства
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Бунь Вікторія Вікторівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: viktoriya.bun@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/bun-v-v Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 204
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щосереди, 11.00-13.00 год.(філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки, ауд. 204) + У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/modeli-hromadianskoho-suspilstva
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Моделі громадянського суспільства» є нормативним курсом внутрішньої спеціалізації «Теорія та історія політичної науки» зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається в II семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Моделі громадянського суспільства» присвячена вивченню основних теорій громадянського суспільства та практичних моделей застосування теоретичних моделей у національних форматах громадянського суспільства, представлених у різних країнах світу. В ході розв'язання поставленої мети студенти очікувано повинні оволодіти категоріальним, термінологічним і понятійним апаратом теорії громадянського суспільства, отримати знання про еволюцію та сучасний стан і перспективи розвитку теорії та практики громадянського суспільства. Наслідками вивчення курсу має стати знання про різновиди та моделі громадянського суспільства, практику їх утілення у різних країнах світу у залежності від особливостей політичного режиму.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної дисципліни «Моделі громадянського суспільства» є формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій теорії громадянського суспільства, вивчення основних теорій громадянського суспільства та практичних моделей застосування теоретичних моделей у національних форматах громадянського суспільства, представлених у різних країнах світу.
Література для	Основна література:

вивчення дисципліни

1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, Редактор упорядник М. Д. Городок, [автори-упоряд. А. В. Карташов, О. В. Радченко], вид.11-е, доп. і перероб. Київ : 2016. 48с.
2. Алексєєв В.М. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посібник. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с.
3. Бельська Т. В. Глобальне громадянське суспільство: сутність, генеза та вплив на державну політику України : монографія / Т. В. Бельська. К. : Вид-во “ВАДНД”, 2016. 300 с.
4. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2013. 536 с.
5. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К. : 2019, НІСД. 112 с.
6. Імперативи формування громадянського суспільства в умовах модернізації державного управління в Україні: головні виміри та виклики : кол. моногр. / Л. В. Гонюкова, Є. І. Таран, О. М. Петрос та ін. Київ : НАДУ, 2018. 288 с.
7. Краснопольська Т.М. Взаємодія громадянського суспільства та правової держави : навч.-метод. посібник / Т.М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2015. 104 с.
8. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навч. посіб. / В. І. Бортніков, О. Б. Ярош, С. О. Байрак та ін. ; за заг. ред. проф. В. І. Бортнікова. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 456 с.
9. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с.

Додаткова література:

1. Арато Е., Коен Дж. Відродження, занепад і реконструкція концепції громадянського суспільства // Політична думка. 1996. № 1.
2. Афонін Е. Глобальне громадянське суспільство як феномен сучасного глобального світу / Е. Афонін, Т. Бельська // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2013. № 4. С. 10–16.
3. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент [Електронний ресурс] / В. Бебик// Укр. центр політ. менеджменту. 2012. №4–5. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=56&c=1190>.
4. Бельська Т. В. Геополітичні виклики у сучасному світі // Współczesna geopolityka – wyzwanie dla bezpieczeństwa międzynarodowego : monografia, A. Kordonska, R. Kordonski (red.), Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Lwów-Olsztyn 2018, S. 8–19. (334 s.)

5. Бельська Т. В. Глокалізація як регіональний сценарій глобалізаційних процесів / Т. В. Бельська // Управління сталим розвитком в умовах глобальних викликів: методологія та практика : монографія / за заг. ред. проф. І. М. Писаревського ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : “Друкарня Мадрид”, 2017. С. 76-85 (334 с.)
6. Бельська Т. В. Становлення об’єднаних територіальних громад в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / Т.В. Бельська, С.В. Волик // Практичні аспекти публічного управління в контексті сталого розвитку : монографія / за заг. ред. проф. М. М. Новікової ; [Бабаєв В.М., Новікова М.М., Чернов С. І. та ін.]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. С.138-144.
7. Біловус Л. І., Гомотюк О. Є. Недошитко І. Р. Діаспорна мережа як досвід організації громадянського суспільства // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Історичні науки. 2021. Том 32 (71) № 3. С. 1–10.
8. Бортніков В. І. Політична участь і демократія: українські реалії : монографія / В. І. Бортніков ; Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : Вежа, 2007. 524 с.
9. Бунік М. Громадянське суспільство як модель суспільного ладу// Вісник Львівського університету. Сер. Філософ. науки. 2000. Вип. 2. С. 237–243.
10. Бунік М. Моделювання громадянського суспільства в період соціальних змін // Вісник Львівського університету. Сер. філософські науки. 2001. Вип. 3. С. 400–409.
11. Бунік М. Моделювання міжнародного громадянського суспільства на прикладі НГО // Вісник Львівського університету. Сер. Філософські науки. 2004. Вип. 6. С. 212–219.
12. Войтович Р. В. Глобальне суспільство як нова форма соціальної організації у сучасних умовах [Електронний ресурс] / Р. В. Войтович // Державне управління: теорія та практика. 2005. №2. Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05vrvosu.pdf>
13. Ворона В. Місцеве самоврядування і політичні партії в Україні: [монографія] / В. Ворона. Х. : Магістр, 2008. 184 с.
14. Громадянський простір і основоположні свободи напередодні президентських, парламентських і місцевих виборів в Україні у 2019–2020 роках : Доповідь Управління Верховного Комісара ООН з прав людини. URL: https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/CivicSpaceFundamental Freedoms2019-2020_UK.pdf
15. Дудко І. Президент vs громадянське суспільство: до питання про реалізацію політичної влади США // Історичні і політичні дослідження. 2019. № 2 (65). С. 107-118.
16. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с.

17. Зародження громадянського суспільства – чеський приклад / [О. Цисарж, Ф. Мікш, І. Навратіл, К. Враблікова] ; пер. з чеськ. Л. Брзобогата, відп. ред. К. Глоушкова. – Brno, Česká republika : CDK, 2008. CDK, 2008. 81 с.
18. Заболотна М.Ф. Суспільно-політичний вимір процесів регіональної інтеграції в Латинській Америці. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Запоріжжя, 2017. 221 с.
19. Здоровега М. Особливості становлення глобального громадянського суспільства / М. Здоровега // Укр. нац. ідея. 2014. Вип. 26. С. 101–106.
20. Ільницька У. Процес інституціоналізації неурядових міжнародних організації у світовій політиці / У. Ільницька // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2013. Вип. 25. С. 119–123.
21. Каденко Д. О. Імплементация зарубіжного досвіду взаємодії держави і громадянського суспільства в законодавство України. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Вип. 1. С. 44-48.
22. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / А. Карась. К., Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2003. 520 с.
23. Кіндратець О. М. Роль світового громадянського суспільства в подоланні негативних наслідків глобалізації / О. М. Кіндратець // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. Вип. 37. С. 129–136.
24. Колодій А. Партийна структуризація в Україні в контексті розвитку громадянського суспільства і поза ним / Антоніна Колодій // Громадянське суспільство як здійснення свободи. Збірник наукових праць (третій випуск) / [за ред. А. Карася]. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. С. 83–105.
25. Латигіна Н. А. Демократія: реалії versus утопії : монографія / Н. А. Латигіна ; Ін- політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 400 с.
26. Лук'янов Д. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання): [монографія] / Д. Лук'янов. Х.: Право, 2007. 320 с.
27. Лукашев С. В., Зілінська А. С. Єрѡмка Д. В. Взаємодія громадянського суспільства й держави: теоретичний аспект. Наукові перспективи. 2022. № 1(19). С. 174-186.
28. Міхейченко М.А. Громадське залучення у Німеччині в умовах глобального розвитку // Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2019. Том 2(2). С. 102-109.
29. Новакова О. В. Політична модернізація та розвиток демократичних процесів в сучасній Україні : [монографія] / О. В. Новакова. Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2006. – 216 с.

30. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21).
31. Основи демократії : навч. посіб. / М. Бессонова [та ін.] ; ред. А. Колодій ; АПН України, Інститут вищої освіти, Українсько-канадський проект «Розбудова демократії». К. : Видавництво «Ай.Бі.», 2004. 668 с.
32. Основи демократії : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / ред. А. Колодій. 3-тє вид., оновлене і доп. Л. : Астролябія, 2009. 832 с.
33. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії : [монографія] / [за заг. ред. А. І. Кучеренка]. К. : НІСД, 2007. 396 с.
34. Полтораков О. Ю. Глобальне громадянське суспільство в системі міжнародних відносин / О. Ю. Полтораков // Дослідження світової політики. зб. наук. праць. К.: Ін-т світової економіки і міжнар. відносин НАН України. 2008. Вип. 44. С. 149–156.
35. Розенблум Н. Л. Громадянські суспільства: лібералізм і моральні впливи плюралізму <http://www.ji.lviv.ua/n21texts/rosenblum.htm>
36. Романенко Є. О., Чаплай І. В. Загальні особливості взаємодії органів влади із громадянським суспільством: досвід США Європейський вимір реформування публічного управління в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2 листопада 2018 року) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2018. С. 100-101.
37. Сидоренко С. В. Теоретико-методологічні засади пізнання глобального громадянського суспільства / С. В. Сидоренко // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2012. № 51. С. 87–100.
38. Система державного управління Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії: досвід для України / уклад. П. І. Крайнік ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. К. : НАДУ, 2011. 48 с.
39. Скловський І. З. Вплив української ідеї на становлення громадянського суспільства / І. З. Скловський // Наукове пізнання : методологія та технологія. 2022. № 1 (49). С. 25-29.
40. Скрипнюк О. В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика) / О. В. Скрипнюк. К.: Логос, 2006. 368 с.
41. Стан та динаміка розвитку організацій громадянського суспільства України: 2002– 2018 роки : звіт за даними дослідження / авт.-упоряд.: Любов Паливода, Наталія Купрій, Олена Бікла. Київ : [БФ«Творчий центр ТЦК»], 2018. 108 с.
42. Суліма Є. Глобальне суспільство: держави, транснаціональні зв'язки та нова роль людини / Є. Суліма // Вісник Львівського національного університету. Сер. Філософ. науки. 2004. Вип. 6. С. 35–40.
43. Ткач О. І. Громадсько-політичні організації як чинник становлення громадянського суспільства в країнах Латинської

- Америци / О. І. Ткач // Науковий вісник Дипломатичної академії України: Світова та українська дипломатія: історичний досвід, сучасний стан, перспективи. 2009. Вип. 15. С. 365-369.
44. Ткач О. І. Стратегії політичної модернізації країн Латинської Америки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути і процеси» / О. І. Ткач. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2007. 428 арк. — Режим доступу : <http://www.disslib.org/strategiyi-politychnoyi-modernizatsiyi-krayinlatynskoyi-ameryky.html>
45. Трима К. А. Особливості функціонування глобального громадянського суспільства // Тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин та світового політичного процесу: зб. матеріалів II-ої Інтернет-конференції (16 берез. 2012 р.) / за заг. ред. К. В. Балабанова. Маріуполь : [б. в.], 2012. С. 56–60.
46. Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства : навч. посібник / О. Г. Хімченко. К. : Професіонал, 2006. 208 с.
47. Цветков В. В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика: монографія / В. В. Цветков ; НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. К. : Юридична думка, 2007. 336 с.
48. Чувардинський О. Г. Європейський характер історичних витоків українського громадянського суспільства // Трибуна. 2007. № 11-12. С. 26 – 27.
49. Rosenblum N. L. Civil Societies: Liberalism and the Moral Uses of Pluralism // *Social Research*. Vol. 61. No. 3 (Fall 1994). P. 540-557.
50. Shelley D. Lane, Ruth Anne Abigail John Gooch. *Communication in a Civil Society*. Published by Routledge. 2019. 386 p.
51. *Civic Engagement in Scandinavia Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden* / Lars Skov Henriksen, Kristin Strømsnes, Lars Svedberg. Springer Nature Switzerland AG, 2019. 234 p.
52. Kuznetsova, I. & Mikheieva, O. NGO Representatives' View of the Social Consequences of Forced Displacement in Ukraine. Partnership for Conflict, Crime and Security Research. March 2018. URL: <https://zenodo.org/record/1247928#.WzpA2X59hE5>
53. Lorenzo Zamponi¹, Lorenzo Bosi¹. Politicizing Solidarity in Times of Crisis: The Politics of Alternative Action Organizations in Greece, Italy, and Spain // *American Behavioral Scientist*. 2018. Vol. 62(6). P. 796–815.
54. Raf Pauly, Bram Verschuere, Filip De Rynck, Joris Voets Changing neo-corporatist institutions? Examining the relationship between government and civil society organizations in Belgium // *Public Management Review*. 2021. Volume 23. Issue 8. P. 1117-1138.
55. Soper Steven C. *Building a Civil Society: Associations, Public Life,*

	and the Origins of Modern Italy. Toronto: University of Toronto Press, 2013. 310 p. 56. The Nonprofit Sector in Eastern Europe, Russia, and Central Asia. Civil Society Advances and Challenges // David Horton Smith, Alisa Moldavanova, Svitlana Krasynska (eds). Leiden & Boston, MA: Brill, 2018. 347 pp. Інтернет-джерела: 1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України http://www.president.gov.ua/ 2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України http://zakon.rada.gov.ua/ 3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України https://www.kmu.gov.ua/ 4. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України http://www.ccu.gov.ua/uk/index 5. Офіційний веб-сервер Центральної виборчої комісії України http://www.cvk.gov.ua/ 6. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України http://www.ukrstat.gov.ua/ 7. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України http://www.rainbow.gov.ua/ 8. Національний інститут стратегічних досліджень http://www.niss.gov.ua/ 9. Офіційний сайт Ради Європи http://www.coe.int/ 10. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини http://www.echr.coe.int 11. Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи http://www.venice.coe.int 12. Офіційний сайт Європейського Союзу http://europa.eu 13. Офіційний сайт ОБСЄ http://www.osce.org 14. Сайт Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/ 15. Сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого https://nlu.org.ua/ 16. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України https://ipiend.gov.ua/ 17. Сайт Вісника Львівського національного університету. Серія Філософсько-політологічні студії. http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/archive 18. Freedom in the World. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/freedom-world 19. Nations in Transit. URL: http://www.freedomhouse.org/report-types/nations-transit 20. Polity IV Project: Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2013. URL: http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm 21. Varieties of democracy. URL: https://v-dem.net/
Тривалість курсу	1 семестр / 120 годин

Обсяг курсу	Загалом 120 годин, зокрема 48 годин аудиторних занять. З них: 16 годин лекцій, 32 годин практичних занять та 72 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>загальні компетентності</i>: - здатність проводити дослідження на відповідному рівні. - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. - вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. - володіння методами вивчення суспільних феноменів, явищ і процесів. <i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>: - усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. - критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. - спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу. - розуміння постмодерного підходу до політики та наукової парадигми, сутності, природи, структури, можливостей і викликів глобальної демократії, суті, особливостей і еволюції формування політичних цінностей у різних типах політичних режимів. - здатність ідентифікувати й аналізувати явища та різні виміри мультикультуралізму, етнонаціональної політики і моделі громадянського суспільства та їхні політичні й етнокультурні ефекти, а також ефективно управляти етнокультурним розмаїттям. <i>Програмні результати навчання після вивчення навчальної дисципліни «Моделі громадянського суспільства»:</i> - Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту. - Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань. - Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

	- Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності. - Аналізувати політичний процес на підставі постмодерного підходу та засад і методології соціального конструктивізму, розуміння сутності і форм ідеологічного маніпулювання, оперування різними за евристичними цінностями моделями громадянського суспільства, різними політичними цінностями й антицінностями в умовах глобалізації, концепціями, практиками, засадами і моделями політики мультикультуралізму, етнонаціональної політики, управління розмаїттям, конфліктами та перспективами розвитку громадянського суспільства в країнах світу. Після завершення цього курсу студент буде: <i>Знати:</i> - основні сучасні теоретико-методологічні підходи до розуміння сутності громадянського суспільства; - еволюцію становлення ідеї громадянського суспільства; - відмінності між основними типами моделей громадянського суспільства; - критерії для визначення конкретних моделей громадянського суспільства, особливостей функціонування національних моделей громадянського суспільства, врахування при аналізі їх політичних та етнокультурних ефектів. <i>Вміти:</i> - характеризувати основні теоретико-методологічні та практичні моделі громадянського суспільства; - застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності під час здійснення аналізу національних моделей громадянського суспільства, представлених у світовій політичній практиці враховуючи їх політичні та етнокультурні ефекти; - генерувати, систематизувати, аналізувати, обробляти та порівнювати нові ідеї та наявні знання й інформацію з різних джерел під час дослідження проблем та перспектив розвитку окремих національних моделей громадянського суспільства в різних країнах світу.
Ключові слова	Громадянське суспільство, громадські організації, фінансування, законодавче регулювання діяльності громадських організацій, держава, глобальне громадянське суспільство, англосаксонська, корпоративна, середземноморська, скандинавська моделі громадянського суспільства
Формат курсу	Очний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену – усний
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Моделі громадянського суспільства» студентам краще мати базові знання з таких курсів, як «Політичні інститути і системи», «Історія політичних вчень», «Теорія та історія демократії».

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, навчальні спільноти, і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, дебати, семінари, самостійна робота. Он-лайн навчання (на платформах ZOOM та Microsoft Teams).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера і мультимедійного проєктора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами. Програмне забезпечення для доступу до платформ ZOOM та Microsoft Teams.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100. Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких аналіз особливостей громадянського суспільства у обраній країні. Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.
Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)	Орієнтований перелік питань до екзамену: 1. Історичний розвиток ідеї громадянського суспільства 2. Основні сучасні концепції визначення громадянського суспільства 3. Суть та ознаки громадянського суспільства 4. Інституції та функції громадянського суспільства. 5. Класифікація моделей громадянського суспільства Н. Розенблюма. 6. Часові (історичні) моделі громадянського суспільства: громадянське суспільство-I, -II та -III Дж. Александера. 7. Загальні особливості англосаксонської моделі громадянського суспільства. 8. Загальні особливості корпоративної (континентально-європейської) моделі громадянського суспільства. 9. Загальні особливості скандинавської моделі громадянського

	суспільства. 10. Загальні особливості середземноморської моделі громадянського суспільства (Греція, Іспанія, Італія, Португалія) 11. Особливості громадянського суспільства в США 12. Особливості громадянського суспільства у Великобританії 13. Особливості функціонування громадянського суспільства в Канаді 14. Стан та особливості громадського сектору Німеччини та Австрії. 15. Особливості громадянського суспільства Франції 16. Громадянське суспільство Бельгії та Нідерландів 17. Загальні особливості скандинавської моделі громадянського суспільства. 18. Особливості громадянського суспільства Швеції та Данії 19. Особливості громадянського суспільства Фінляндії та Норвегії. 20. Угорське громадянське суспільство. 21. Громадянське суспільство у колишніх балтійських країнах СРСР (Литва, Латвія, Естонія). 22. Моделі громадянського суспільства у країнах Вишеградської групи: вплив дефектів демократії на функціонування громадянського суспільства у Чехії та Словаччині. 23. Моделі громадянського суспільства у країнах Південно-Східної Європи: порівняльний аналіз моделей Хорватії, Румунії, Болгарії та Молдови. 24. Особливості громадянського суспільства в Білорусі в умовах державного авторитаризму. 25. Російський варіант взаємодії суб'єктів громадянського суспільства та держави. 26. Відмінності моделей громадянського суспільства в пострадянських країнах Південного Кавказу: порівняння кейсів гібридних режимів Грузії, Вірменії та авторитарного Азербайджану. 27. Особливості громадянського суспільства в умовах різкого соціального контрасту у державах Південної Америки. 28. Еволюція інститутів громадянського суспільства у 1991-2013 рр. в Україні. 29. Формування моделі українського громадянського суспільства у новітній період (2013-2021 рр.) в Україні. 30. Становлення та еволюція політико-правової бази для функціонування громадянського суспільства України. 31. Основні етапи розвитку громадянського суспільства в Україні та трансформації моделі його взаємодії з державою. 32. Міжнародний та національний рівень політико-правового забезпечення сучасного стану взаємодії держави та громадянського суспільства в Україні. 33. Глобальне громадянське суспільство: сутність та структура. 34. Передумови та причини появи глобального громадянського суспільства. Основні групи акторів глобального громадянського суспільства. 35. Взаємозв'язок глобального та національного громадянського суспільства. 36. Глобальне громадянське суспільство та сучасні інформаційні

	технології. Електронні комунікативні практики як шлях до формування глобального громадянського суспільства. 37. Роль глобалізацій, загострення дефектів демократії, глобальної фінансової кризи, пандемії на функціонування національних та глобального громадянських суспільств.
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Моделі громадянського суспільства»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 9 год.	Тема 1. Громадянське суспільство: суть, ознаки, основні підходи. Історичний розвиток ідеї громадянського суспільства. Основні сучасні концепції визначення громадянського суспільства. Суть та ознаки громадянського суспільства. Інституції та функції громадянського суспільства.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год.	1. Алексєєв В.М. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посібник. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с. 2. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2013. 536 с. 3. Краснопольська Т.М. Взаємодія громадянського суспільства та правової держави : навч.-метод. посібник / Т.М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2015. 104 с. 4. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навч. посіб. / В. І. Бортніков, О. Б. Ярош, С. О. Байрак та ін. ; за заг. ред. проф. В. І. Бортнікова. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 456 с. 5. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с. 6. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / А. Карась. К., Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2003. 520 с.	Самостійна робота по темі 5 год.	1 тиждень
2 6 год.	Тема 2. Поняття «моделі громадянського суспільства». Поняття «модель» та його імплементація у політичну науку для аналізу громадянського суспільства. Хронологія моделювання громадянського суспільства. Становлення методологічних засад моделювання громадянського суспільства (від Платона до І. Канта). Модернізація методології моделювання моделей громадянського суспільства у XIX – першій половині XX ст.	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Арато Е., Коен Дж. Відродження, занепад і реконструкція концепції громадянського суспільства // Політична думка. 1996. № 1. 2. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2013. 536 с. 3. Основи громадянського суспільства та політичних знань : навч. посіб. / В. І. Бортніков, О. Б. Ярош, С. О. Байрак та ін. ; за заг. ред. проф. В. І. Бортнікова. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 456 с. 4. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с. 5. Бунік М. Моделювання громадянського суспільства в період соціальних змін // Вісник Львівського університету.	Самостійна робота по темі 4 год.	2 тиждень

			Сер. філософські науки. 2001. Вип. 3. С. 400–409. 6. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях / А. Карась. К., Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2003. 520 с.		
3 9 год.	Тема 3. Підходи до класифікації моделей громадянського суспільства Основні типи сучасних наукових підходів до розуміння моделей громадянського суспільства. Громадянське суспільство як модель суспільного ладу. Модель «громадянське суспільство – держава». Громадянське суспільство як модель соціальної сфери. Комунікаційна модель громадянського суспільства. Транзитна модель громадянського суспільства. Модель міжнародного громадянського суспільства.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год.	1. Алексеев В.М. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посібник. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с. 2. Бунік М. Моделювання громадянського суспільства в період соціальних змін // Вісник Львівського університету. Сер. філософські науки. 2001. Вип. 3. С. 400–409. 3. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильев, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2013. 536 с. 4. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с.	Самостійна робота по темі 5 год.	3 тиждень
4 6 год.	Тема 4. Часові (історичні) та функціональні моделі громадянського суспільства. «Навздогінна модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства. Часові (історичні) моделі громадянського суспільства: громадянське суспільство-I, -II та -III. Класифікація Ненсі Розенблум: “демократичне”, “посередницьке” та “виборче громадянське суспільство” (функціональні моделі). «Навздогінна модель» розвитку і виникнення громадянського суспільства.	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Алексеев В.М. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посібник. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с. 2. Бунік М. Моделювання громадянського суспільства в період соціальних змін // Вісник Львівського університету. Сер. філософські науки. 2001. Вип. 3. С. 400–409. 3. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильев, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2013. 536 с. 4. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с. 5. Розенблум Н. Л. Громадянські суспільства: лібералізм і моральні впливи плюралізму http://www.ji.lviv.ua/n21texts/rosenblum.htm	Самостійна робота по темі 4 год.	4 тиждень

5 9 год.	Тема 5. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Англосаксонська модель (США) Історія становлення національних громадянських суспільств у регіоні. Загальні ознаки англосаксонської моделі громадянського суспільства. Особливості громадянського суспільства в США. Специфіка функціонування громадських організацій в США (особливості законодавчого регулювання та фінансування)	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год. Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	1. Дудко І. Президент vs громадянське суспільство: до питання про реалізацію політичної влади США // Історичні і політичні дослідження. 2019. № 2 (65). С. 107-118. 2. Романенко Є. О., Чаплай І. В. Загальні особливості взаємодії органів влади із громадянським суспільством: досвід США Європейський вимір реформування публічного управління в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (2 листопада 2018 року) / за заг. ред. О. І. Пархоменко-Куцевіл. К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018. С. 100-101. 3. Біловус Л. І., Гомотюк О. Є. Недошитко І. Р. Діаспорна мережа як досвід організації громадянського суспільства // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Історичні науки. 2021. Том 32 (71) № 3. С. 1–10.	Самостійна робота по темі 5 год.	5 тиждень
6 6 год.	Тема 6. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Англосаксонська модель (Великобританія, Канада). Особливості громадянського суспільства у Великобританії. Специфіка функціонування громадських організацій у Великобританії (особливості законодавчого регулювання та фінансування). Особливості функціонування громадянського суспільства в Канаді. Специфіка функціонування громадських організацій у Канаді (особливості законодавчого регулювання та фінансування).	Семінар, групова робота, дискусія, – 4 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). 3. Система державного управління Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії: досвід для України / уклад. П. І. Крайнік ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. К. : НАДУ, 2011. 48 с. 4. Павлюк К. В. Особливості соціокультурних взаємодій громадського суспільства і держави в країнах Західної Європи [Текст] / К. В. Павлюк, І. В. Іголкін // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2011. № 1. С. 418-428.	Самостійна робота по темі 4 год.	6 тиждень
7 9 год.	Тема 7. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Корпоративна модель громадянського суспільства (Німеччина, Франція). Особливості корпоративної моделі	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та	Самостійна робота по темі 5 год.	7 тиждень

	громадянського суспільства. Стан та особливості громадського сектору Німеччини. Особливості громадянського суспільства Франції.	год.	громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). 3. Павлюк К. В. Особливості соціокультурних взаємодій громадського суспільства і держави в країнах Західної Європи / К. В. Павлюк, І. В. Іголкін // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2011. № 1. С. 418-428. 4. Міхейченко М.А. Громадське залучення у Німеччині в умовах глобального розвитку // Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 2019. Том 2(2). С. 102-109.		
		Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.			
8 6 год.	Тема 8. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Корпоративна модель громадянського суспільства (Австрія, Бельгія, Нідерланди). Особливості функціонування громадянського суспільства Австрії. Громадянське суспільство Бельгії. Громадянське суспільство Нідерландів.	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Павлюк К. В. Особливості соціокультурних взаємодій громадського суспільства і держави в країнах Західної Європи [Текст] / К. В. Павлюк, І. В. Іголкін // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2011. № 1. С. 418-428. 3. Raf Pauly, Bram Verschuere, Filip De Rynck, Joris Voets. Changing neo-corporatist institutions? Examining the relationship between government and civil society organizations in Belgium // Public Management Review. 2021. Volume 23. Issue 8. P. 1117-1138.	Самостійна робота по темі 4 год.	8 тиждень
9 9 год.	Тема 9. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Скандинавська модель (соціально-демократична) громадянського суспільства. (Данія, Швеція)	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава //	Самостійна робота по темі 5 год.	9 тиждень

	Загальні особливості скандинавської моделі громадянського суспільства. Особливості громадянського суспільства Швеції. Особливості громадянського суспільства Данії.	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). С. 84-96. 3. Civic Engagement in Scandinavia Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden / Lars Skov Henriksen, Kristin Strømsnes, Lars Svedberg. Springer Nature Switzerland AG, 2019. 234 p.		
10 6 год.	Тема 10. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Скандинавська модель (соціально-демократична) громадянського суспільства. (Фінляндія, Норвегія). Особливості громадянського суспільства Фінляндії. Специфіка функціонування громадських організацій у Фінляндії (особливості законодавчого регулювання та фінансування). Особливості громадянського суспільства Норвегії. Специфіка функціонування громадських організацій у Норвегії (особливості законодавчого регулювання та фінансування).	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). С. 84-96. 3. Civic Engagement in Scandinavia Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden / Lars Skov Henriksen, Kristin Strømsnes, Lars Svedberg. Springer Nature Switzerland AG, 2019. 234 p.	Самостійна робота по темі 4 год.	10 тиждень
11 9 год.	Тема 11. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства. Середземноморська модель громадянського суспільства (Іспанія, Італія, Греція, Португалія). Особливості громадянського суспільства Іспанії. Особливості громадянського суспільства Італії. Особливості громадянського суспільства Греції. Особливості громадянського суспільства Португалії.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год. Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). 3. Lorenzo Zamponi ¹ , Lorenzo Bosi ¹ . Politicizing Solidarity in Times of Crisis: The Politics of Alternative Action Organizations in Greece, Italy, and Spain // American Behavioral Scientist. 2018. Vol. 62(6). P. 796–815. 4. Soper Steven C. Building a Civil Society: Associations, Public Life, and the Origins of Modern Italy. Toronto:	Самостійна робота по темі 5 год.	11 тиждень

			University of Toronto Press, 2013. 310 p.		
12 6 год.	Тема 12. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства (на прикладі країн Центральної та Східної Європи) Історія становлення національних громадянських суспільств у регіоні. Польський досвід формування громадянського суспільства. Угорське громадянське суспільство. Громадянське суспільство у колишніх балтійських країнах СРСР (Литва, Латвія, Естонія). Моделі громадянського суспільства у країнах Вишеградської групи: вплив дефектів демократії на функціонування громадянського суспільства у Чехії та Словаччині. Моделі громадянського суспільства у країнах Південно-Східної Європи: порівняльний аналіз моделей Хорватії, Румунії, Болгарії та Молдови.	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Європейська соціальна модель і соціальна згуртованість: яку роль відіграє ЄС? / Фонд ім. Фрідріха Еберта, Регіональне представництво в Україні та Білорусі. Лотар Вітте. К.: Заповіт, 2006. 44 с. 2. Зародження громадянського суспільства – чеський приклад / [О. Цисарж, Ф. Мікш, І. Наврагіл, К. Вравликова] ; пер. з чеськ. Л. Брзобогата, відп. ред. К. Глоушкова. – Brno, Česká republika : CDK, 2008. 81 с. 3. Онуфрієнко О. В. Сучасна континентально-європейська модель конвергенції публічного управління та громадянського суспільства: неовеберівська держава // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2019. Вип. 1(21). 4. The Nonprofit Sector in Eastern Europe, Russia, and Central Asia. Civil Society Advances and Challenges // David Horton Smith, Alisa Moldavanova, Svitlana Krasynska (eds). Leiden & Boston, MA: Brill, 2018. 347 pp.	Самостійна робота по темі 4 год.	12 тиждень
13 9 год.	Тема 13. Особливості функціонування громадянського суспільства в умовах неоавторитаризму. Особливості громадянського суспільства в Білорусі в умовах державного авторитаризму. Російський варіант взаємодії суб'єктів громадянського суспільства та держави. Відмінності моделей громадянського суспільства в пострадянських країнах Південного Кавказу: порівняння кейсів гібридних режимів Грузії, Вірменії та авторитарного Азербайджану.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год. Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	1. The Nonprofit Sector in Eastern Europe, Russia, and Central Asia. Civil Society Advances and Challenges // David Horton Smith, Alisa Moldavanova, Svitlana Krasynska (eds). Leiden & Boston, MA: Brill, 2018. 347 pp. 2. Aleksey S. Vrazhnov, Suliman Sh. Sabiev Civil Society Institutions in Russia: Current Status and Future Development // Journal of Environmental Treatment Techniques. 2019. Volume 7. Issue 4. P. 537-541.	Самостійна робота по темі 5 год.	13 тиждень

14 6 год.	Тема 14. Порівняльна характеристика основних моделей громадянського суспільства (на прикладі країн Південної Америки). Особливості громадянського суспільства в умовах різкого соціального контрасту у державах Південної Америки. Роль громадянських організацій у державах Південної Америки. Взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства у державах Південної Америки.	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год.	1. Заболотна М.Ф. Суспільно-політичний вимір процесів регіональної інтеграції в Латинській Америці. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук. Запоріжжя, 2017. 221 с. 2. Ткач О. І. Стратегії політичної модернізації країн Латинської Америки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути і процеси» / О. І. Ткач. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2007. 428 арк. — Режим доступу : http://www.disslib.org/strategiyi-politychnoyi-modernizatsiyi-krayinlatynskoyi-ameryky.html 3. Ткач О. І. Громадсько-політичні організації як чинник становлення громадянського суспільства в країнах Латинської Америки / О. І. Ткач // Науковий вісник Дипломатичної академії України: Світова та українська дипломатія: історичний досвід, сучасний стан, перспективи. 2009. Вип. 15. С. 365-369.	Самостійна робота по темі 4 год.	14 тиждень
15 9 год.	Тема 15. Становлення та еволюція вітчизняної моделі громадянського суспільства Історія становлення національних громадянських суспільств на українських землях. Елементи громадянського суспільства у містах-полісах Північного Причорномор'я. Вічева модель громадянського суспільства у Київській Русі. Елементи громадянського суспільства у перехідний період (Галицько-Волинське князівство). Козацькі традиції формування громадянської спільноти. Громадянські традиції на українських землях у складі Австро-Угорщини. Інституалізація громадянського суспільства у XIX – на поч. XX століття. Еволюція інститутів громадянського суспільства у 1991-2013 рр. Сучасний період еволюції громадянського суспільства в Україні. Формування моделі українського громадянського суспільства у новітній період (1991-	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3 год. Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 2 год.	1. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К. : 2019, НІСД. 112 с. 2. Імперативи формування громадянського суспільства в умовах модернізації державного управління в Україні: головні виміри та виклики : кол. моногр. / Л. В. Гонькова, С. І. Таран, О. М. Петрос та ін. Київ : НАДУ, 2018. 288 с. 3. Ворона В. Місцеве самоврядування і політичні партії в Україні: [монографія] / В. Ворона. Х. : Магістр, 2008. 184 с. 4. Стан та динаміка розвитку організацій громадянського суспільства України: 2002–2018 роки : звіт за даними дослідження / авт.-упоряд.: Любов Паливода, Наталія Купрій, Олена Бікла. Київ : [БФ«Творчий центр ТЦК»], 2018. 108 с. 5. Каденко Д. О. Імплементация зарубіжного досвіду взаємодії держави і громадянського суспільства в законодавство України. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Вип. 1. С. 44-48.	Самостійна робота по темі 5 год.	15 тиждень

	2021 рр.) Становлення та еволюція політико-правової бази для функціонування громадянського суспільства та формування початкової моделі його співпраці в Україні. Основні етапи розвитку громадянського суспільства в Україні та трансформації моделі його взаємодії з державою. Міжнародний та національний рівень політико-правового забезпечення сучасного стану взаємодії держави та громадянського суспільства в Україні. Волонтерський рух: особливості формування, роль, напрямки діяльності.				
16 6 год.	Тема 16. Модель глобального громадянського суспільства Глобальне громадянське суспільство як теорія та вектор співпраці міжнародної спільноти. Зародження ідеї глобального громадянського суспільства. Глобальне громадянське суспільство: сутність та структура. Передумови та причини появи глобального громадянського суспільства. Основні групи акторів глобального громадянського суспільства. Взаємозв'язок глобального та національного громадянського суспільства. Глобальне громадянське суспільство та глобальний капіталізм. Оцінка реалістичності побудови глобального громадянського суспільства. Суб'єктний склад глобального громадянського суспільства: аналіз підходів. Глобальне громадянське суспільство та сучасні інформаційні технології. Інтернет як середовище комунікації. Електронні комунікативні практики як шлях до формування глобального громадянського суспільства. Чинники	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 4 год. Підсумковий модульний контроль	1. Афонін Е. Глобальне громадянське суспільство як феномен сучасного глобального світу / Е. Афонін, Т. Бельська // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2013. № 4. С. 10–16. 2. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент [Електронний ресурс] / В. Бебик// Укр. центр політ. менеджменту. 2012. №4–5. Режим доступу: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=56&c=1190. 3. Бунік М. Моделювання міжнародного громадянського суспільства на прикладі НГО // Вісник Львівського університету. Сер. Філософські науки. 2004. Вип. 6. С. 212–219. 4. Войтович Р. В. Глобальне суспільство як нова форма соціальної організації у сучасних умовах [Електронний ресурс] / Р. В. Войтович // Державне управління: теорія та практика. 2005. №2. Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/philo/05vrvosu.pdf 5. Здоровега М. Особливості становлення глобального громадянського суспільства / М. Здоровега // Укр. нац. ідея. 2014. Вип. 26. С. 101–106. 6. Ільницька У. Процес інституціоналізації неурядових міжнародних організації у світовій політиці / У. Ільницька // Українська національна ідея: реалії та перспективи	Самостійна робота по темі 4 год.	16 тиждень

	трансформації сучасних громадянських суспільств: глобальний та регіональний виміри. Роль глобалізацій, загострення дефектів демократії, глобальної фінансової кризи, пандемії на функціонування національних громадянських суспільств. Вплив глобальної міграційної кризи (з 2015 р.) на національні громадянські суспільства країн ЄС.		розвитку. 2013. Вип. 25. С. 119–123. 7. Kaldor M., Anheier H., Glasius M. Global Civil Society in an Era of Regressive Globalization // Global Civil Society 2003. Oxford University Press, 2003.		
Разом				120	